

Instagram: stela_knjige
Facebook: stela
www.stelaknjige.rs

NASLOV ORIGINALA

Angela Marsons

Dead Souls

Copyright © Angela Marsons, 2017

Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2026

ZA IZDAVAČA

Marko Sabovljević

UREDNIK

Marina Sabovljević

LEKTURA I KOREKTURA

Lidija Cenić

DIZAJN KORICA

Siniša Subotić

SLOG I PRELOM

Studio Znak

ŠTAMPA

Alpha print, Zemun

TIRAŽ

1.000

IZDAVAČ

Publik praktikum, imprint Stela

Dobrovoljačka 10/I, Zemun

office@publikpraktikum.rs

011/4202 544; 011/4202 545

GODINA IZDANJA

2026

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući foto-kopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

MRTVE DUŠE

ANGELA MARSONS

Preveo sa engleskog
Boban Jakovljević

Stela

Ova knjiga je posvećena mojoj partnerki Džuli
Forest, koja me svakog dana drži za ruku.
I jednog dana ćeš shvatiti koliko si neprocenjiva u
ovom procesu.

PROLOG

Džastin je pogledao u sečivo koje je podrhtavajući lebdelo iznad njegovog zapešća. To je bio nož njegove majke. Drhtavica je bila njegova.

Na trenutak se usredsredio na praktičnu stranu onoga što predstoji.

Je li odabrao odgovarajući nož za to? Ima ih čitavo mnoštvo. Noževa u fioci s priborom za jelo. Noževa što vire iz drvenog stalka. Set *sterling* srebrnih noževa ostavljenih njegovoj majci, smeštenih u sopstvenu ukrasnu kutiju.

Nije odmah odabrao ovaj nož. Prvo je posegnuo za najvećim, najopakijim nožem u fioci. Nazubljenog sečiva. S nizom oštrih zubaca nalik planinskom vencu.

Njegova drška mu je lepo ležala u ruci, ali štrečno se pri pomisli na te zupce kako mu paraju kožu. Bilo je ironično što namerava da se ubije, a ipak brine zbog bola koji to podrazumeva.

Vratio ga je na mesto i uzeo drugi. Dugačku alatku glatkog sečiva i deblje, punije drške. Mnogo puta je gledao kako njegova majka njime seče pečenje za nedeljni ručak.

Prožela ga je mešavina tuge i kajanja.

Sećao se kako je svake nedelje sedao pored svoje sestrice i nestrpljivo iščekivao svoj najomiljeniji obrok u celoj nedelji. Njegova majka je svaki tanjir spuštala oprezno i svečano.

Lice joj je blistalo od ponosa. Grlo mu se steglo kad je shvatio da ona više nikad neće izgledati tako kad pomisli na njega.

Nož je neodlučno zastao, dok se on pitao postoji li bilo kakav način da se ponovo vrati u te dane, u vreme kad je imao trinaest-četrnaest godina i kad mu je pripadnost porodici bila dovoljna. U dane provedene napolju, dane odmora na moru, naručene hrane i filmskih večeri.

Progutao je veliku knedlu.

On više nije taj dečak. Već godinama to nije. Bes koji je proključao u njemu rasplamsao se u pakleni oganj.

Znao je šta mora da uradi.

Iz glave mu nije izlazilo majčino lice. Osećao je skoro fizički bol.

Jauknuo je povlačeći sečivo preko zapešća.

Od toga je nastala ogrebotina preko tragova niza ranijih neuspelih pokušaja. Ovog puta je njegov trud bio nagrađen kapljicom krvi na kraju tanušne linije. To je već napredak.

Njeno lice mu je i dalje bilo u svesti. Zračilo je razumevanjem i oprostajem. Tako ga je gledala kad je kažnjen produžnom nastavom jer je udario jednog dečaka na školskom igralištu. Drugi put je uzeo bicikl drugog dečaka i oštetiо prednji točak. To su bile greške i oprosteno mu je.

Ovog puta neće biti tako.

Nikad pre za svojih osamnaest godina nije poželeo da vrati vreme unazad. U poslednja dva dana ta želja mu nije davala mira. Nije se kajao zbog sebe. Nikad se neće oženiti. Neće dovesti devojkku kući da upozna njegovu majku. Neće imati decu. Ali kajao se zbog svoje majke. Jer s njim će otići njena jedina nada da će dobiti unuča.

Majčino lice je u njegovoj svesti poprimilo zburnjen, skoro upitan izraz.

Srce mu se cepalo zbog njene patnje.

Ona će kriviti sebe. Pitaće se gde je pogrešila. Da li je ona kriva.

Pri pomisli na to, suze su mu ispunile oči.

„Ovo je potpuno pogrešno”, šapnuo je i odmahnuo glavom.

Nije mogao podneti pomisao da će njegova majka kriviti sebe. Nije ona kriva. Nije kriva ni za šta od ovoga. Kriv je samo on.

Ostavio je nož i iz prve fioke pored ormarića izvadio svešku i olovku.

Znao je da nema drugog izbora. Znao je to već dva dana. Ali njegova majka ne mora da do kraja života nosi teret krivice zbog njegove odluke. Nikad neće oprostiti sebi ono što je uradio i, koliko god se trudila, ni ona mu to ne bi oprostila.

Zastao je setivši se bespomoćnog, užasnog lica koje ga je gledalo odozdo, zbunjeno tražeći razlog, motivaciju za njegove postupke. Na to pitanje odjednom nije imao odgovor i bio je zgađen do srži. Te oči, o, gospode, te oči pune straha, probudile su sram u njegovom srcu. Tek tada je shvatio u šta se pretvorio. Ostao je bez daha suočen sa crnilom sopstvene duše. Postao je čudovište.

To se neće završiti s njim. To je, zapravo, samo početak.

Dolaze smrt i mržnja, a on je prevelika kukavica da bi ih sprečio.

Spustio je poruku za majku na jastuk i ponovo uzeo nož.

Stisak mu je bio čvrst, a ruka mirna dok se koncentrisao na venu na svom zapešću.

Zarezao je kožu sečivom.

Ovog puta je bio odlučan.

1.

„Brajante, ovde skreni levo!”, povikala je Kim kad je začula sirene u daljini.

Kočnice su zaškripale dok je oštro skretao u krivinu ka industrijskoj zoni.

„Prilično sam siguran da smo bili na putu kući”, progundao je.

Kim je ignorisala kolegu. Pogledala je levo, napred, desno, pa sve to ponovila, budno tražeći bilo kakav pokret među zgradama u tami.

„Šefe, znaš da ima i drugih policajaca u Zapadnom Mid..”

„Bili smo na kilometar i po od oružane pljačke s ranjavanjem, a ti misliš samo na svoju pitu i pire-krompir?”, breknula se. Sâm je kriv što nije ugasio radio.

„Pošteno”, priznao je. Večera pada u drugi plan u poređenju s nevinim muškarcem koji krvari od uboda u stomak.

„Kladila bih se da je napadač negde ovde”, rekla je škiljeći u mrak.

Na osnovu opisa već je posumnjala da traže Pola Čatera, devetnaestogodišnjeg lopova s dugačkom karijerom krađa po radnjama, koga je privodila od njegove jedanaeste godine.

Momku je bio zabranjen ulazak u sve tržne centre i radnje u centralnim ulicama koje su bile članice partnerske organizacije, a njegova slika kružila je više nego snimak seksa neke zvezde rijalitija.

„Zašto bi on došao ovamo?”, upitao je Brajant.

„Jer ovo je kao mali grad”, odgovorila je. „Ovde je više od dvesta zgrada i pet kilometara puta.”

Bili su na tristotinak metara od radnje, a klinac je i dalje vozio staru krtiju od mopeda s glasnim auspuhom. Sigurno će želeti da se što pre skloni s glavnih ulica.

„Mogli bismo ceo sat da se vozamo ovuda i da ne naletimo na njega”, rekla je.

„Znači, on verovatno zna da ćemo ga ovde tražiti?”, rekao je Brajant.

„Ne u *astri estejt*”, odgovorila je. „Više će voditi računa o onim prokletim sirenama.”

Poslednjih godina Pol Čater se usredsredio na krađe i pljačke po malim radnjama s malo nadzornih kamera ili bez njih. Česte boravke u zatvoru smatrao je rizikom koji nosi njegova profesija i dobrodošlim odmorom. Ali upotreba noža predstavljala je eskalaciju.

Kim je spustila prozor nadajući se da će ga zvuk motora u daljini odati, ali buka sve bližih sirena smetala joj je da ga čuje.

„Šefe, nećemo naći...”

„Eno ga!”, povikala je i pokazala kroz vetrobran.

Brajant je nagazio papučicu gasa.

„Ne, ne juri ga”, opomenula je. „Traži skrovište. Ako ostavi motor i nastavi peške, nikad ga nećemo uhvatiti.”

Trudila se da brzo smisli rešenje. „Nastavi do kraja puta, skreni desno, pa levo.”

Ako Čater ima zrno mozga, odvešće se do zapadnog kraja zone pored strmog nasipa koji vodi ka vučnoj stazi kod kanala. Ali da bi dotle stigao, mora da prevali skoro kilometar otvorenog puta.

Kad su presekli preko parkinga gvožđare i izašli na taj deo puta, ugledali su Čatera kako skreće desno, baš kao što je Kim očekivala.

„Stigni ga”, naložila je.

Brajant je ponovo dao gas.

Čater se osvrnuo.

„Brže!”, zarežala je.

Zvuk sirena joj je rekao da su patrolni automobili ušli u industrijsku zonu, ali znala je da oni više nemaju šanse da ga stignu.

To mogu samo njih dvoje.

„Vozi pored njega”, rekla je i spustila prozor do kraja.

Obala je bila na dvesta metara od njih.

„Šefe, šta to...”

„Stani!”, vrisnula je kad su sustigli Čatera.

„Stani!”, ponovila je urlajući u njegovo zbunjeno lice.

Još sto pedeset metara.

„Šefe, ne radi ništa...”

„Zaustavi jebeni moped!”, dreknula je.

Još sto metara pre nego što ostavi motocikl i počne da beži peške.

Moped je polako izmicao.

„Primakni me”, rekla je Kim zadihano.

„Ne radi ono što mislim...”

„Brajante, već sam ga lepo zamolila”, rekla je i okrenula se na sedištu.

Pedeset metara pre obale bila je u ravni sa Čaterovom nadlakticom.

Zastala je samo načas, a onda se setila poruke preko radija u kojoj je opisano kako gospodin Sing krvari u dnu radnje.

Dvadeset pet metara.

Uхватила je kvaku i otvorila vrata automobila, čušnuvši begunca u butinu.

Brajant je zakočio, a moped je pao levo, na suprotnu stranu od auta.

Otvorila je vrata i iskobeljala se iz automobila. Čater je ustao i potrčao ka nasipu.

Sirene su joj se približavale sa svih strana dok je prelazila tri metra koja su je delila od njega.

Bacila se napred kad je on stigao u podnožje nasipa.

„Moj si!”, povikala je i skočila na njega. Čvrsti šnir njene bajkerske kožne jakne zario se između njenog stomaka i njegovih leđa.

Zastenjao je i pokušao da se otme iz njenog stiska.

Prevrnula ga je i pogledala u lice ispod plastičnog vizira.

„Dobro, govance jedno”, rekla je i zajahala ga preko stomaka. „Šta si sada uradio?”

„Pusti, me, kučko”, rekao je uvijajući bokovima kao Riki Martin.

Stisnula mu je rebra butinama. „Gde je nož, Pole?”

„Nisam imo nož”, pobunio se.

Laž je brzo poletela s njegovih usana, ali njegove oči to nisu ispratile.

„Gde je, Pole?”, upitala je, čvršće mu stežući zapešće.

„Reko sam ti da nisam imo jebeni nož”, dreknuo je malo sigurnije pošto je prikupio hrabrost. „Samo sam ‘teo pljuge, kapiraš?”

Kim je osetila kako je obuzima gnev pri pomisli na nevinog čoveka koji krvari u sopstvenoj radnji. Život mu visi o niti jer ovaj mali smrad nije hteo da plati svoj duvan.

„Onda se zaposli, pa ih kupi”, rekla je i čvršće ga stisnula, dok se patrolni automobil zaustavljao uz ivičnjak pod uglom.

Pogledala je kolegu, koji je sada stajao prekrštenih ruku oslojnen na auto. „Znaš, Brajante, đavolski mrzim ljude koji misle da im svet nešto duguje.”

„Da ga privedemo, gospođo?”, upitao je jedan od pristiglih pozornika dok se drugi patrolni auto zaustavljao.

Klimnula je i ustala, uspravivši se do punih metar sedamdeset dva, i izvadila grančicu iz šiljate crne kose. Ponovo je pogledala čoveka na zemlji. „Uvek si bio kreten, Pole, ali sad si kreten s nožem, a zbog toga ćeš dugo, dugo da ležiš iza brave”, prosikovala je i predala ga kolegama. „Taj nož je negde u blizini, momci”, rekla je pozornicima.

„Ovo neće rešiti sve tvoje probleme, kučko”, podrugljivo je rekao Čater. „Ima još mlogo ‘vaki ko što sam ja ...’”

„Oh, znam to, ali znaš kako kažu: ‘Zrno po zrno – pogača.’”

Prišla je kolegi, koji ju je čekao bez reči odmahujući glavom. Otresla je prašinu sa šaka i nasmešila se. Jedno đubre manje na ulici.

„Dobro, Brajante. Sad možeš kući na večeru.”

2.

Doktorica A. je osmotrila red lica pred sobom trudeći se da potisne uzdah. Njen kolega sa univerziteta Aston je otputovao u Dubai da obuči grupu novoimenovanih policajaca za prve faze iskopavanja.

A ona je bila nasred polja u Crnoj zemlji s grupom apatičnih studenata na čijim se licima videla dosada tipična za ponedjeljak ujutru, koju je ona skrivala kao pravi profesionalac. O, gde su ti radoznali mladi umovi željni da poput sundera upiju nove informacije? To bi joj znatno olakšalo posao, razmišljala je. Bolje bi bilo da na sledećem pozivu za arheološke konsultacije u prijatnoj sunčanoj klimi bude njeno ime.

„Dobro, prikupite se”, rekla je mahnuvši im.

„Mislila je ‘okupite se’”, rekao je Timoti, njen asistent.

Pogledala ga je stisnuvši usne. Da, ponekad je brkala neke engleske reči, ali ako nisu shvatili ovaj jednostavni nalog, onda ih čekaju nevolje.

Dok je sprejom označavala prostor veličine metar sa dva, četrnaestoro studenata se rasulo i stajali su u zbijenim grupicama, šaka nabijenih u džepove i glava uvučenih u ramena na sedam stepeni tog ranog novembra. Iako hladan, vetar nije bio leden. Volela bi da ovu omladinu odvede u svoju Makedoniju na Balkanu, gde se hladne vazdušne mase iz Rusije zadržavaju u dolinama obarajući temperaturu na minus dvadeset.

„Ko može da mi nabroji osnovnu opremu jednog arheologa?”, upitala je i otvorila torbu pored lopata.

„Kamera”, rekao je jedan student zevajući.

„Blok za skiciranje i olovke”, dodao je drugi.

„Pinceta i tamponi za briseve”, rekao je zevač.

„Lampa.”

Klimnula je slušajući najuobičajenije odgovore. Njihov polet je bio kratkog daha pošto su sad morali da napregnu vijuge ne bi li došli do još odgovora.

„Ne zaboravite da smo na mestu zločina”, pomogla im je.

„Traka.”

„Zaštitna odeća.”

Doktorica A. je ponovo klimnula i pogledala u pravougaonik iscrtan na travi.

„Pa jesmo li spremni da počnemo?”, upitala je i uzela lopatu.

Zgledali su se i prišli.

„*Da mu se ne vidi*”, prošaptala je.

Doktorica A. je krišom bacila pogled na Timotija, koji ju je popreko pogledao. Naučio je dovoljno makedonskog da bi znao da ona tako izražava svoju frustraciju.

„Šta prvo treba da uradimo?”, ponovila je.

„Da očistimo alat”, dobacio je jedan student.

„Trebalo bi da je već čist”, rekla je kratko.

Počela je da se nada da se niko od ovih studenata neće odlučiti za forenzičku karijeru.

Vreme je da im ponešto i nacрта, pomislila je i počela da kopa.

„Uobičajeno je da ispitajte površinski sloj tla. Ovde nema zločina, pa ću kopati dok objašnjavam.”

Timoti je prišao i počeo da kopa pored nje. Nekoliko studenata je prišlo ako bude zatrebalo da pomognu.

„Na drevnim lokalitetima bitni slojevi su obično duboko zakopani. Na forenzičkim lokacijama važan je i površinski sloj.”

„Mesto na kojem je leš zakopan neposredno je povezano sa okolnim tlom. To znači da je prostor kojim gazite da biste stigli

do mesta zločina takođe njegov deo i vaše prisustvo bi moglo oštetiti ili uništiti dokaze.”

Zastala je očekujući pitanja. Pošto ih nije bilo, nastavila je s predavanjem. „Forenzički dokazi su osetljiviji. Forenzički arheolog mora voditi računa o prisustvu dokaza kao što su isečeni koreni, suvo lišće, uvelo rastinje, tragovi alata, otisci cipe-la, pa čak i prstiju.”

Gomila zemlje izvan ivice od bele farbe polako je rasla.

„Artefakti na forenzičkim lokalitetima često su nestabilni i retko se nalaze na normalnim arheološkim lokalitetima: papir, tkanina, duvan, vlasi, nokti, druga meka tkiva.”

Doktorka A. je pogledala u nezainteresovana lica oko sebe. Rupa je sad bila duboka tridesetak centimetara.

Dala je lopatu smeđokosoj devojci sa svoje desne strane, a momku pored nje pokazala da uzme drugu lopatu od Timotija.

„Molim vas, kopajte”, naložila je i sačekala da počnu da kopaju pre nego što je nastavila.

„Postoji i mogućnost da nađete na biološki rizične materijale ili na opasne predmete...” Zastala je. „Kao što je napunjen pištolj.”

Studentkinja je zastala. Ta reč je odjednom privukla opštu pažnju.

Klimnula je svojoj publici. „Da, to se desilo.”

Prošla je iza kopača i pokazala im da proslede lopate. Vreme je da se ovi klinci zagreju.

Preplela je prste iza leđa i nastavila da priča u hodu.

„Svi nađeni dokazi moraju biti propisno evidentirani i prosleđeni. Dodajte lopate, molim vas. I sve mora biti zabeleženo i zaštićeno pre zvaničnog...”

Zaćutala je kad je bacila pogled u jamu.

„Stoj!”, povikala je iz sveg glasa.

Svi prisutni su se zapanjeno trgnuli.

„Odmaknite se”, rekla je ne odvajajući pogled od jame.

Prišla je dugačkoj ivici jame i kleknula.

Pogledala je pažljivije i pružila desnu ruku. Kao svaki dobar asistent, Timoti je tačno znao šta da radi.

Spustio joj je meku četkicu na dlan.

„Sklonite mi se sa svetla, ljudi!”, viknula je, ne skidajući pogled s predmeta koji joj je privukao pažnju.

Počela je pažljivo da uklanja zemlju četkom dok joj je srce divlje lupalo.

Začuli su se šokirani uzdasi kad je počeo da se pojavljuje glatki, zaobljeni oblik. Izgleda da ovi studenti ipak nešto znaju.

Doktorica A. je zastala, pa se okrenula i obratila kolegi.

„Timoti, skloni sve odavde. A onda mi pozovi patologa i inspektorcu Stoun.”